

Конвенција бр.155

Конвенција за безбедност и здравје при работа , 1981 г.

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

свикана во Женева, од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, на шеесет и седмата сесија, одржана на 3 јуни 1981 година и

одлучувајќи за донесување на одредени предлози во поглед на безбедноста и здравјето и работната средина, коешто е шеста точка на агендата на сесијата и

утврдувајќи дека овие предлози ќе бидат во форма на меѓународна Конвенција,

на дваесет и втори јуни илјада деветстотини осумдесет и првата година, ја донесе следната Конвенција, којашто може да се цитира како Конвенција за безбедност и здравје при работа од 1981 година:

ДЕЛ I. ПОЛЕ НА ПРИМЕНА И ДЕФИНИЦИИ

Член 1

1. Оваа Конвенција се однесува на сите гранки на стопанската дејност.
2. Земјата-членка што ја ратификува оваа Конвенција, по консултации со репрезентативните организации на засегнатите работодавачи и на работници, може да исклучи од нејзина примена, делумно или целосно, определени гранки на стопанската дејност, како што се поморски сообраќај или риболов, каде што може да се појават посебни проблеми од суштинска природа.
3. Секоја земја-членка што ја ратификува оваа Конвенција треба да ги наведе, во нејзиниот прв извештај за примената на Конвенцијата според член 22 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, сите гранки коишто во согласност со став 2 од овој член се исклучени од примена, наведувајќи ги причините за ваквите иземања и мерките што се преземаат за да се обезбеди адекватна заштита на работниците во исклучените гранки, додека во последователните извештаи треба да наведе каков е напредокот кон нејзина поширока примена.

Член 2

1. Оваа Конвенција се однесува на сите работници во гранките на стопанската дејност, каде што се применува.

2. Земјата-членка што ја ратификува оваа Конвенција, може по консултации со претставници на репрезентативните организации на засегнатите работодавачи и работници, да исклучат од примена, целосно или делумно, одредена категорија на работници, за случаите каде што постојат посебни тешкотии за нејзина примена

3. Секоја земја-членка што ја ратификува оваа Конвенција треба да ги наведе, во својот прв извештај за примената на Конвенцијата, кој се поднесува според член 22 на Уставот на Меѓународната организација на трудот, категориите на работници коишто можат да бидат исклучени согласно став 2 од овој член, наведувајќи ги причините за ваквите иземања, а во последователните извештаи треба да се наведе каков било напредок кон нејзина поширока примена.

Член 3

За целите на оваа Конвенција:

(а) поимот *гранка на стопанската дејност* ги покрива сите гранки во кои што работниците се вработени, вклучително и јавните служби;

(б) поимот *работници* ги покрива сите вработени лица, вклучително и јавните службеници;

(в) поимот *работно место* ги покрива сите места каде што работниците треба да се наоѓаат или да одат поради причини поврзани со нивната работа и коишто се под директна или индиректна контрола на работодавачот;

(г) поимот *пропис* ги покрива сите одредби што имаат извршна моќ на закон донесен од надлежен орган или органи;

(д) поимот *здравје*, поврзано со работата, се однесува на отсуство на инфекции и болести; тој исто така ги вклучува физичките и менталните елементи коишто се директно поврзани со здавјето и хигената на работното место.

ДЕЛ II. ПРИНЦИПИ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Член 4

1. Секоја земја-членка, во согласност со националните услови и практика и во консултација со најголем дел од претставниците на организациите на работодавачите и работниците, формулира, спроведува и повремено ревидира кохерентна национална политика за безбедност и здравје при работа.

2. Целта на политиката е спречување на несреќи и повреди на здравјето што произлегуваат од, се поврзани со, или настануваат во текот на работата, преку сведување на минимум, колку што е тоа изводливо, на причините за опасностите поврзани со работната средина.

Член 5

Во политиката наведена во член 4 од оваа Конвенција се земаат предвид следниве главни области на делување, коишто влијаат врз безбедноста и здравјето при работа:

(а) проектирање, тестирање, избор, замена, инсталација, распоред, користење и одржување на материјалните елементи за работа (работно место, работна средина, алати, машини и опрема, хемикалии, физички и биолошки супстанции и агенсии, работни процеси);

(б) врските помеѓу материјалните елементи за работа и лицата коишто ја извршуваат или вршат надзор над работата и приспособувањето на машините, опремата, работното време, организацијата на работа и работните процеси кон физичките и менталните капацитети на работниците;

(в) обука, вклучувајќи напредна обука, квалификација и мотивација на лицата, во кое било својство, за постигнување на соодветно ниво на безбедност и здравје;

(г) комуникација и соработка на ниво на работна група и на ниво на претпријатие, како и на сите други соодветни нивоа, сè до национално ниво;

(д) заштита на работниците и на нивните претставници од дисциплински мерки што се должат на нивните активности преземени во согласност со политиките наведени во член 4 од оваа Конвенција.

Член 6

При формулирањето на политиката наведена во член 4 од оваа Конвенција се утврдуваат функциите и одговорностите во однос на безбедноста и здравјето при работа и работната средина, за јавните органи, работодавачите, работниците и останатите, имајќи го предвид комплементарниот карактер на ваквите одговорности и на националните услови и практика.

Член 7

Состојбата во однос на безбедноста и здравјето при работа и работната средина се контролира во соодветни временски интервали независно дали контролите се однесуваат на целокупната активност или на определени подрачја, со цел идентификување на главните проблеми, вклучување на ефикасни методи за справување со нив, приоритети за делување и евалуација на резултатите.

ДЕЛ III. ДЕЛУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Член 8

Секоја земја-членка, преку соодветни закони или прописи или со друг метод конзистентен со националните услови и практика, како и во консултација со претставниците на организациите на засегнати работодавачи и работници, презема чекори што се неопходни за да се примени член 4 од оваа Конвенција.

Член 9

1. Примената за законите и прописите во однос на безбедноста и здравјето при работа и работната средина треба да бидат обезбедени со соодветен систем на инспекција.

2. Со системот на спроведување се предвидуваат соодветни казни за прекршувањето на законите и прописите.

Член 10

Се преземаат соодветни мерки за да се обезбеди насочување на работодавачите и на работниците со цел да им се помогне да ги исполнат законските обврски.

Член 11

Со цел да се ефектуира политиката наведена во член 4 на оваа Конвенција, надлежниот орган или органи треба да обезбедат прогресивно извршување на следниве функции:

(а) одредување онаму каде што природата и нивото на ризикот тоа го бараат, планот, изведбата или положбата на претпријатијата, отпочувањето со работа, поголеми промени што влијаат на нивното работење и на промените на нивните цели, безбедноста на техничката опрема која се користи при работа, како и примената на процедурите дефинирани од надлежните органи;

(б) определување на работниот процес и изложувањето на супстанцииите и агенсите кои треба да се забранат, да се ограничи или да се направи предмет на одобрување или контрола од наележен орган или органи; се земаат предвид и опасностите по здравјето, коишто настануваат поради симултано изложување на неколку супстанции или агенсии;

(в) воспоставување и примена на процедури за известување за несреќи и заболувања поврзани со работното место, по работодавач, осигурителни институции или останатите чинители коишто се директно засегнати и изготвување на годишна статистика за несреќи и заболувања поврзани со работното место;

(г) чување на барањата, за случаите на несреќите, заболувањата или други повреди на здравјето што произлегуваат или се поврзани со работата и упатуваат на сериозна ситуација;

(д) објавување на годишно ниво, информации за мерките што се преземаат за спроведување на политиката наведена во член 4 од оваа Конвенција и за несреќите, заболувањата и останатите повреди на здравјето кои произлегуваат од или можат да се поврзат со работата;

(ѓ) воведување или проширување на постоечките системи, согласно националните услови и можности, за испитување на хемиските, физичките и биолошките агенсии од аспект на нивниот ризик врз здравјето на работниците.

Член 12

Се преземаат соодветни мерки, во согласност со националните закони и практика, од аспект на тоа дека оној кој проектира, произведува, увезува, обезбедува трансфер на машини, опрема или супстанции за професионална употреба мора:

(а) да се обезбеди во разумни граници дека машините, опремата или супстанциите не претставуваат опасност за безбедноста и здравјето на оние што соодветно ги користат;

(б) да ги стават на располагање информациите што се однесуваат на правилна инсталација и употреба на машините и опремата, соодветната употреба на супстанциите, и информациите за опасностите на машините и опремата и опасните својства на хемиските супстанции и физичките и биолошките агенсии или производи, како и упатства за тоа како да се избегнат опасностите;

(в) спроведување студии и истражувања или на друг начин следење на научните и техничките достигнувања неопходни за усогласување со ставовите (а) и (б) од овој член.

Член 13

Работникот којшто се отстранил од ситуација на работното место, за која оправдано верува дека постои непосредна и сериозна опасност по неговиот живот или здравје, се заштитува од несаканите последици, во согласност со националните услови и практика.

Член 14

Се преземаат соодветни мерки за унапредување на прашањето за безбедноста и здравјето при работа на сите нивоа на образование и обука, вклучително и во високото техничко, медицинско или професионално образование на начин што ги задоволува потребите на сите работници, во согласност со националните услови и практика.

Член 15

1. Од аспект на обезбедување на кохерентност со политиката наведена во член 4 од оваа Конвенција и мерките за нејзина примена, секоја земја-членка, по консултација во најрана можна фаза со репрезентативните организации на работодавачите и работниците, и со останатите тела онаму каде што тоа е соодветно на националните услови и практика, обезбедува неопходна координација помеѓу различни органи и тела коишто се повикани да ги применуваат Деловите II и III од оваа Конвенција.

2. Во случаите кога околностите наметнуваат и националните услови и практика тоа го дозволуваат, овие уредувања вклучуваат воспоставување на централно тело.

ДЕЛ IV. ДЕЛУВАЊЕ НА НИВО НА ПРЕТПРИЈАТИЕ

Член 16

1. Работодавачите се осигуруваат, колку што е тоа изводливо, дека работното место, машините, опремата и процесите коишто се под нивна контрола се безбедни и без ризик за здравјето.

2. Работодавачите се осигуруваат, колку што е тоа изводливо, дека хемиските, физичките и биолошките супстанции и агенсии под нивна контрола се без ризик за здравјето, кога ќе се преземат адекватни мерки на заштита.

3. Работодавачите обезбедуваат, каде што е тоа неопходно, соодветна заштитна облека и опрема за спречување, колку што е тоа практично изводливо, на ризикот од несреќи или од негативните влијанија врз здравјето.

Член 17

Во случај кога две или повеќе претпријатија ги извршуваат активностите едновременно на едно работно место, тие треба да соработуваат во примената на одредбите на оваа Конвенција.

Член 18

Работодавачите треба да предвидат, каде што е тоа неопходно, мерки за справување со итни случаи и несреќи, вклучувајќи соодветни уредувања за прва помош.

Член 19

На ниво на претпријатие има уредувања во согласност со кои:

(а) работниците при извршување на нивната работа соработуваат со нивниот работодавач во исполнувањето на обврските на работодавачот во однос на работникот;

(б) претставниците на работниците во претпријатијата соработуваат со работодавачот на полето на безбедност и здравје при работа;

(в) претставниците на работниците во претпријатијата добиваат адекватни информации и истите се консултираат за мерките што ги презема работодавачот за обезбедување на безбедност и здравје при работа, при што тие се обврзани да ги чуваат информациите како деловна тајна;

(г) работниците и нивните претставници во претпријатијата добиваат соодветна обука за безбедност и здравје при работа;

(д) работниците или нивните претставници во претпријатијата, согласно националните закони и практика, можат да бараат да бидат консултирани за сите аспекти на безбедноста и здравјето при работа; за оваа цел можат да бидат ангажирани надворешни технички советници врз основа на меѓусебен договор;

(ѓ) работникот веднаш доставува извештај до непосредниот надзорник за секоја ситуација за којашто верува дека претставува непосредна и сериозна опасност за неговиот живот или здравје; доколку е неопходно работодавецот да превземе акција за елиминирање на опасностите, сè додека тоа не го направи, тој не може да бара работникот да се врати на работното место каде што, е изложен на непосредна и сериозна опасност за неговиот живот или здравје.

Член 20

Соработката помеѓу раководството и работниците и/или нивните претставници во претпријатијата треба да биде основен елемент за организациски или други мерки коишто треба да се преземат во согласност со членовите 16 до 19 од оваа Конвенција.

Член 21

Мерките за безбедност и здравје при работа не треба да вклучуваат какви било трошоци за работниците.

ЗАВРШНО

ДЕЛ V: ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 22

Со оваа Конвенција не се ревидира која било меѓународна конвенција или препорака за трудот.

Член 23

Формалните ратификации на оваа Конвенција се проследуваат до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот за регистрација.

Член 24

1. Оваа Конвенција е обврзувачка за оние земји-членки на Меѓународната организација на трудот, чии што ратификации се регистрирани од страна на Генералниот директор.

2. Оваа Конвенција стапува во сила дванаесет месеци по датумот на регистрирање на ратификациите од две земји-членки од страна на Генералниот директор.

3. Следствено, Конвенцијата стапува во сила за сите земји-членки, дванаесет месеци од датумот на регистрирање на нивните ратификации.

Член 25

1. Земјата-членка што ја ратификувала оваа Конвенција може да ја откаже истата по истекот на десет години од датумот кога Конвенцијата за прв пат стапила во сила, преку акт испратен за регистрација до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот. Ова откажување нема да има ефект додека не измине една година од датумот на кој што е регистрирано.

2. Секоја земја-членка што ја ратификувала оваа Конвенција и што во временски период од една година по истекот на периодот од десет години наведен во претходниот став, не го искористи правото за откажување дадено со овој член, ќе биде обврзана за период од следните десет години, а потоа може да ја откаже оваа Конвенција по истекот на секој нов период од десет години согласно со условите предвидени со овој член.

Член 26

1. Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ги известува сите земји-членки на Меѓународната организација на трудот за регистрирањето на

ратификациите и актите за откажување доставени од страна земјите-членки на Организацијата.

2. При известувањето на земјите-членки на Организацијата за регистрацијата на втората ратификација, Генералниот директор ги известува земјите-членки на Организацијата за датумот по којшто Конвенцијата ќе стапи во сила.

Член 27

Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ги доставува до Генералниот секретар на Обединетите нации за регистрација, согласно член 102 од Повелбата на Обединетите нации, целосните податоци за сите ратификации и акти на откажувања, регистрирани од него во согласност со одредбите од претходните членови.

Член 28

Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, кога ќе смета за неопходно, доставува извештај до Генералната конференција за спроведувањето на оваа Конвенција и ја проверува подготвеноста на Конференцијата да го стави прашањето за нејзина целосна или делумна ревизија на својата агенда.

Член 29

1. Доколку Конференцијата донесе нова Конвенција за целосно или делумно ревидирање на оваа Конвенција, тогаш, освен ако со новата Конвенција не се предвидува поинаку:

а) ратификација на новата ревидирана конвенција од некоја земја-членка ќе значи *ipso jure* откажување на оваа Конвенција, без оглед на одредбите од член 25, ако и кога новата ревидирана конвенција ќе влезе во сила;

б) од датумот кога новата ревидирана конвенција ќе влезе во сила, оваа Конвенција ќе престане да биде отворена за ратификација од земјите-членки.

2. Оваа Конвенција во секој случај останува во сила во нејзината постоечка форма и содржина за оние земји-членки коишто ја ратификувале, а не ја ратификувале ревидираната конвенција.

Член 30

Англиската и француската верзија на текстот на оваа Конвенција се подеднакво веродостојни.